

Referat af møde i *Natura 2000 Dialogforum* afholdt 28. januar 2016

Mødedeltagere:

Danmarks Fiskeriforening PO	Svend Erik Andersen, Ole Lundberg Larsen, Henrik Lund
Danmarks Amatørfiskerforening	Kaj Poulsen
Selskab for bevarelse af havpattedyr	Birgith Sloth
Danmarks Naturfredningsforening	Bo Håkansson
Danmarks Jægerforbund	Iben Hove Sørensen
Dansk Ornitologiskforening	Knud Flendtsted
WWF	Sascha Nicolaisen
Oceana	Henrike Semmler
GEUS:	Niels Nørgaard Petersen og Zyad Al-Hamdani
DCE/Institut for Bioscience:	Karsten Dahl, Jonas Teilmann og Rasmus Due Nielsen
DTU Aqua:	Lotte Kindt-Larsen, Thomas Kirk Sørensen
NST:	Lars Rudfeldt (afbud)
Center for Fiskeri, NAER:	Bjørn Wirlander, Anja Gadgård Boye, Elsbeth Teichert

Dagsorden:

1. Velkomst v/formand
2. Status vedr. Natura 2000 og fiskeriregulering for beskyttelse af rev v/NAER
 - a) Delegeret retsakt for 10 Natura 2000 områder
 - b) Kommende fiskerireguleringsforslag
 - Områder med udenlandske fiskeriaktiviteter
 - Kystnære områder kun med danske fiskeriaktiviteter
 - c) Arbejdet med Natura 2000 i forhold til andre lande
(pt. regionalproces ift. forslag fra Sverige, UK og Belgien – beskyttelse af rev)
3. Præsentation af 2015-kortlægningen af rev i Natura 2000 områder i Nordsøen v/GEUS og DCE
4. Sæler og fiskeri
 - a) Kort orientering om arbejdet med sæler i relation til fiskeri, herunder revision af forvaltningsplanen for sæler v/ NAER
 - b) Præsentation af projekter mv. i relation til sæler og fiskeri v/ DTU Aqua
5. Beskyttelse af marsvin
 - a) Præsentation af nyt projekt ved Store Middelgrund v/NAER
6. Beskyttelse af havfugle – status på projekt v/DCE
7. Evt.

1. Velkomst

Anja Gadgård Boye bød velkommen og oplyste, at formanden for *Natura 2000 Dialogforum*, Bjørn Wirlander, var til møde i departementet og ville komme ca. 10.30. Der var en kort præsentationsrunde.

Fokus for dagens møde var at give en status på ministeriets arbejde omkring forslag til fiskeriregulering i Natura 2000 områder med internationale fiskeriinteresser såvel som kystnære områder, som kun har nationalt fiskeri. Alle områder har rev på udpegningsgrundlaget. Herudover ville 2015-kortlægningen af en række Natura 2000 områder i Nordsøen blive præsenteret.

2. Status vedr. Natura 2000 og fiskeriregulering for beskyttelse af rev/NAER

a) Delegeret retsakt for 10 Natura 2000 områder

Anja Gadgård Boye redegjorde for status af Natura 2000 reguleringen i Danmark. På sidste møde i Dialogforum (28. maj 2015) gav NAER status på processen for den regionale proces med Sverige og Tyskland – en proces som omhandler formulering af reguleringsforslag for beskyttelse af rev i 3 Natura 2000 områder i Kattegat og 7 områder i vestlige Østersø. De fælles henstillinger ("Joint recommendations") blev sendt til Kommissionen i februar og marts sidste år, og Kommissionen offentliggjorde i oktober den delegerede retsakt, der trådte i kraft den 1. januar 2016 og regulerer alt fiskeri udøvet af EU-fartøjer i de 10 Natura 2000 områder. Center for Fiskeri har med hensyn til Natura 2000 reguleringen udbygget NAER's hjemmeside om fiskeriregulering for beskyttelse af 'rev' – hvor den delegerede retsakt 2015/1778/EU også kan downloades fra.

Det danske reguleringsforslag, der blev gennemført ved en regional proces og udmøntet i den delegerede retsakt, er den første af sin slags, og vi er meget glade for at kunne præge processen også for fremtidige forslag, herunder gennem udformningen af 'Terms of References'.

Vi ser nu både forslag og udkast til fælles henstillinger fra Sverige og UK, der læner sig kraftigt op ad den danske metode.

Anja viste kort over de berørte områder, hvor al fiskeri med bundgående redskaber forbydes ved stenrev samt en bufferzone omkring på 240 meter:

Kattegat

Herthas Flak
Lysegrund
Læsø Trindel

Vestlige Østersø

Ertholmene
Ryggen
Hatterbarn
Broen
Munkegrund
Davids Banke
Bakkebrædt & Bakkegrund

Ved boblerev (Herthas Flak og Læsø Trindel), forbydes alle erhvervsmæssige fiskeriaktiviteter.

Henrik Lund spurgte, om andre lande havde vist interesse for den danske tilgang, hvilket Anja Gadgård Boye kunne bekræfte. Der var også lande, der ønskede at etablere et Natura 2000 Dialogforum.

b) Kommende fiskerireguleringsforslag

Anja Gadgård Boye fortalte, at NAER er i proces med formulering af fiskeriregulering i de resterende 16 områder udpeget for rev. Arbejdet koordineres i 2 spor; et internationalt spor for de Natura 2000 områder,

hvor der er udenlandske fiskeriinteresser involveret, og et nationalt spor – hvor der tale om kystnære områder, og hvor der kun udøves fiskeri af danske fartøjer. I 2016 er forventningen, at der både vil blive igangsat en regional proces for 7 områder samt sendt en bekendtgørelse i høring, hvor den gældende fiskeriregulering på 4 rev bliver suppleret med de 10 nye kystnære områder

Områder med udenlandske fiskeriaktiviteter:

Anja Gadgård Boye orienterede om den kommende regionale proces, der vil omfatte 7 Natura 2000 områder:

- 4 områder i Kattegat: "Store Middelgrund", "Strandengene på Læsø", "Havet omkring Nordre Rønner" og "Schultz, Hastens Grund og Briseis Flak".
- 3 områder i vestlige Østersø: "Adler Grund og Rønne Banke", "Centrale Storebælt og Vresen" og "Flensborg Fjord".

Tilgangen til fiskerireguleringen vil være som de tidligere forslag, hvor kortlagte rev beskyttes ved udlægning af en generel bufferzoner på 240 meter. NAER forventer at påbegynde den regionale proces for disse to forslag inden længe. Medlemmerne af *Natura 2000 Dialogforum* får selvfølgelig også forslagene i høring. NAER påtænker en parallel høring af nationale interessenter såvel som involverede medlemslande, EU og rådgivende råd (BSAC og NSAC) – samme proces som sidst. Ordførerne og Folketinget orienteres, inden den regionale proces går i gang. Desuden er man i tæt dialog med nabolandene for at indhente data om deres aktiviteter. Dette er særlig vigtigt ved "Adler Grund", hvor medlemslande har fiskeri.

Kystnære områder kun med danske fiskeriaktiviteter:

Anja Gadgård Boye orienterede om det nationale spor med beskyttelse af områderne i de indre danske farvande, som køres sideløbende med den regionale proces. Den nationale proces ligner den forrige proces for nationale områder, som resulterede i den første Natura 2000 bekendtgørelse (Bek. nr. 1048/2013), som omfatter 4 kystnære områder. Der arbejdes med en ny bekendtgørelse, hvor de 10 nye områder tilføjes den allerede gældende regulering for beskyttelsen af rev i de 4 ovennævnte områder.

Den kommende bekendtgørelse vil omfatte beskyttelse af 10 nye, kystnære områder: "Horsens Fjord", "Nakskov Fjord", "Præstø Fjord", "Smålandsfarvandet", "Hesselø", "Stavns Fjord", "Lillebælt", "Hirsholmene", "Sydfynske Øhav" og "Stevns Rev".

Det undersøges dog, om der for nogle områder kan fastsættes en områdespecifik bufferzone baseret på den faktuelle dybdegrænse, da områderne er beliggende meget kystnært med lavere vanddybde.

Det forventes, at udkast til bekendtgørelse kan sendes i høring i løbet af sommeren 2016, med forventet ikrafttræden pr. 1. januar 2017. Regeringens beslutning om 2 årlige ikrafttrædelsesdatoer rummer mulighed for ikrafttræden 1. juli, men det er ikke nødvendigvis realistisk.

Status vedr. Natura 2000 områderne i Nordsøen – udpeget for rev:

Anja Gadgård Boye orienterede om seneste kortlægning af Natura 2000 områderne i Nordsøen udpeget for rev. NAER forventer at igangsætte arbejdet med formulering af reguleringsforslag til efteråret. Der er tale om store områder, og vi ved, at der er store erhvervsmæssige interesser i områder – også fra udenlandske fartøjer.

GEUS og DCE v/ Aarhus Universitet præsenterede kortlægningen under dagsordenspunkt 3.

c) Arbejdet med Natura 2000 i forhold til andre lande

Svensk proces

Anja Gadgård Boye orienterede om den svenske, regionale proces med formulering af fiskeriregulering i området "Bratten", der blev igangsat i september 2015. Sverige ønsker at beskytte kortlagte revstrukturer samt et større ikke kortlagt område for blødbundshabitater. Forslaget omfatter 'no-take zones' med omkringliggende bufferzoner. Dialog med fiskerierhvervene i Danmark og Sverige har betydet en række korridorer så fiskeriet ikke begrænses unødigt.

Svenskerne havde ikke kortlagt område 14, men ønsker at beskytte det under havstrategidirektivet.

Bo Håkonsson spurgte til 'no-take zones', og Anja Gadgård Boye uddybede, at svenskerne ud fra punktobservationer lagde en antagelse til grund, at der var grund til beskyttelse af god miljøtilstand, og at ophængen for beskyttelsen både var Natura 2000 og havstrategidirektivet. Henrik Lund tilføjede, at område 14 var meget dybt, og at der ikke var meget fiskeri.

Den svenske regionale proces er koordineret iht. Grundforordningens art. 11 og 18, idet området er beliggende i EEZ'en og DK og DE har fiskerirettigheder i området – samme har Norge.

Sidste møde med svenskerne var den 21. januar 2016. Næste skridt i processen er forelæggelse for ministeren, høring af § 5-udvalget og mandat fra indhentning af mandat fra Folketinget forud for fremsendelse af det svenske forslag til KOMM i form af en fælles henstilling fra SE, DE og DK.

I processen har NAER haft fokus på korrekt beskrivelse af dansk fiskeri i området, herunder angivelse af konsekvenser for dansk fiskeri – ligesom på de formelle rammer og juridiske ophæng i hhv. habitatdirektivet og havstrategidirektivet

UK's proces

Anja Gadgård Boye orienterede om UK's proces med formulering af forslag til fiskeriregulering i to større Natura 2000 områder ("Haig Fras" og "Stanton Banks") for beskyttelse af rev. Processen blev startet op i november 2015, og regional proces forventes igangsat inden så længe. DK deltager i processen.

Der er ikke danske fiskeriinteresser i områderne – men det kan ikke afvises at der ikke kommer pelagisk fiskeri i fremtiden, da der er dansk fiskeri i ICES-områderne, som støder om til de pågældende Natura 2000 områder.

UK's forslag omfatter område lukninger med bufferzoner samt øget afrapportering fra fartøjer i områderne og i en omkring liggende 'reporting zone' – det har NAER rejst kritik af, idet alle fartøjer også omfatter pelagiske fartøjer, som i øvrigt fortsat og uden begrænsninger må udøve fiskeri i områderne. Udgiften til højere frekvens af VMS-signaler (hvert 10. minut) vil skulle betales af det enkelte fartøj – også kun ved gennemsejls. Særligt den franske fiskeriflåde bliver berørt, og Frankrig er også imod en intensiveret VMS-frekvens.

Henrik Lund nævnte, at der foregår en del dansk fiskeri efter hestemakrel i 'Haig Fras'.

Belgisk proces

Anja Gadgård Boye orienterede om den belgiske proces, der indtil videre kun er meget foreløbig. Belgien har fremsendt forslag til fiskeriregulering i deres del af Nordsøen for beskyttelse af bundhabitater under såvel habitatdirektivet som havstrategidirektivet. Herudover indgår reguleringsforslagene i deres havplanlægning. DK deltager aktivt i arbejdet.

Belgien ønsker en fuld beskyttelse af deres kystvande samt beskyttelse af 4 andre områder, og har allerede nationalt vedtaget foranstaltningerne. Danske fiskere, der i belgisk zone kun fisker med bundgarn, berøres ikke af de foreslåede fiskeriforanstaltninger. Men DK har efterspurgt redskabskoder for reguleringen for at kunne vurdere forslaget specifikt. Herudover ønsker BE også at regulere på tonnager, som flere lande har efterlyst en forklaring på.

Hollandsk proces

Anja Gadgård Boye orienterede om, at Holland barsler med en række forslag under henholdsvis habitatdirektivet og havstrategidirektivet. Der arbejdes med formulering af fiskeriregulering i 3 Natura 2000 områder, hvor andre lande har fiskerirettigheder:

- Frisian Front (fugle)
- Cleaver Bank (rev)
- Doggerbanke (sandbanke), se nedenfor

Endvidere arbejdes der med udlægning af områder for opfyldelsen af forpligtelserne under havstrategidirektivet. Den hollandske regering har et ønske om at beskytte 10-15 pct. af hollandsk zone af Nordsøen. Der er endnu ikke formuleret konkrete forslag til redskabsforbud. Holland forventer at indkalde til regionalt møde til sommer.

Doggerbanke

Elsbeth Teichert orienterede om status for fiskerregulering på Doggerbanke. Der var ikke nyt i forhold til tidligere. DK er ikke længere med i styregruppen, da regionaliseringsprocessen nu sker i regi af CFP-grundforordningen. DK har ikke selv udpeget Natura 2000 områder på Doggerbanke, men har store industrifiskeriinteresser. DK er i regionaliseringsammenhængen medlemsstat med forvaltningsmæssig interesse på linje med F, BE og SE, mens NL, UK og DE er de initierende medlemslande, som har det formelle ansvar for at sætte processen i gang.

I praksis betyder det, at de medlemslande, som har udpeget Natura 2000 områder på Doggerbanke stiller forslag om fiskeriregulering, som dernæst drøftes med de berørte medlemslande. Forventningen er, at NL, UK og DE indkalder til regionalt møde inden sommer inden for rammerne af Grundforordningens art. 11 og 18.

Fra tysk side ønsker man fortsat et forbud mod snurrevod (seines). Dansk holdning er fortsat, at et evt. forbud mod snurrevod skal være videnskabeligt begrundet, hvis det skal være en del af forslaget. DE kan evt. fremsætte dette som et separat forslag i forhold til det forslag, der vedrører forbuddet mod bundslæbende redskaber.

3. Præsentation af 2015-kortlægningen af rev i Natura 2000 områder i Nordsøen

Bjørn Wirlander gav ordet til Niels Nørgaard Petersen fra GEUS, som præsenterede 2015-kortlægningen af Natura 2000 områder i Nordsøen.

2015-kortlægningen dækker følgende områder: Knudegrund, Lønstrup Rødgrund, Thyborøn stenvolde, Jyske rev, Store rev og Gule rev.

I alle områder er mere stenrevsdækningen mere end 50 pct.

Zyad Al-Hamdani viste en film, som viste verifikationsdyk i Nordsøen, og som kan findes på GEUS' hjemmeside:

<http://www.geus.dk/DK/mineral-resources/raw-materials-offshore-dk/Sider/marta.aspx>

Henrik Lund understregede vigtigheden af gennemsigtighed af disse verifikationer og offentlig tilgængelighed.

NAER oplyste, at når kortlægningen er offentliggjort, vil den også kunne findes på Naturstyrelsens hjemmeside.

DCE v/ Karsten Dahl orienterede kort om de oplysninger kortlægningen også gav omkring lysforhold og bundfauna. Lysnedtrægningen er øget i forhold til for år tilbage fra ca. 12-14 meter til 18 meter, og de kortlagt stenrev har en rig diversitet. Der er også fundet bobleryv i områder uden for Natura 2000.

4. Sæler og fiskeri

a) Kort orientering om arbejdet med sæler i relation til fiskeri, herunder revision af forvaltningsplanen for sæler

Anja Gadgård Boye orienterede om arbejdet med sæler og fiskeri.

Sæler optræder på udpegningsgrundlaget for en række Natura 2000 områder. NAER bruger mange ressourcer på den eksisterende konflikt, der er mellem sæler og fiskeri – og vi lytter til fiskerne, men har naturligvis også fokus på den forpligtelse, der er i forhold til sæler og Natura 2000.

Der er en række aktiviteter i gang – bl.a. ser Sælgruppen, nedsat af NST, på revision af forvaltningsplanen for sæler. NAER har især fokus på redskabsudvikling og kortlægning af fiskernes problemer med sæler.

Senest har NAER sammen med NST været til møde på Bornholm med den lokale fiskeriforening. Formålet med mødet var bl.a. at drøfte de bornholmske fiskeres situation og forslag til mulige løsninger. NAER har fokus på, at en evt. regulering af bestanden skal ses i sammenhæng med udvikling af nye redskaber.

Under Fiskeriudviklingsprogrammet åbnede der en ny ordning den 1. februar "Tilskud til investeringer i fiskefartøjer" – hvor det bl.a. er muligt at opnå støtte til test og erhvervelse af sælsikre redskaber. Der er tale om en løbende ordning, så det er først-til-mølle princippet, som gælder. Både ansøgningsmateriale og ny bekendtgørelse ligger allerede på vores hjemmeside under 'tilskud'.

Ole Lundberg Larsen henviste til, at der var overordentligt stort pres på denne ordning.

Ministeren har kort før jul rettet henvendelse til den svenske klima- og miljøminister og udtrykt ønske om et tættere samarbejde på tværs af landene i relation til en fælles forvaltning af sæler.

I den forbindelse var NAER og NST blevet inviteret til Sverige den 2. februar, hvor der skulle drøftes muligheder for fælles initiativer. Det er som bekendt NST, som sidder for bordenden i sælarbejdsgruppen, og som samtidig er ansvarlig for revision af den nuværende forvaltningsplan. I *Natura 2000 Dialogforum* kunne der alene gives en kort status for arbejdet med sæler og fiskeri.

b) Præsentation af projekter mv. i relation til sæler og fiskeri v/ DTU Aqua

Bjørn Wirlander gav ordet til Lotte Kindt-Larsen, der gav en præsentation af deres i DTU Aqua's igangværende projekt 'SEAL-Safe', som bl.a. ser på udvikling af sælsikre redskaber.

DTU Aqua v/ Lotte Kindt-Larsen fortalte om arbejdet med udvikling af torskebure og hvilke elementer projektet indeholder. DTU Aqua adresserede endvidere den kritik, dele af fiskerierhvervet har rejst omkring projektet. Projektet har fokus på udvikling af optimale torskebure, som både er fangsteffektive, og som kan modstå sælangreb. Derfor fiskes der både i områder med mange fisk og i områder, hvor tilstedeværelsen af fisk er underordnet. Der er mange aspekter, som skal undersøges (DTU Aqua's oplæg vedlagt referatet).

DTU Aqua og svenske forskere vil den kommende tid teste en række burer samt den såkaldte 'push-up tejne' flere steder i Sverige og Danmark.

Bo Håkansson spurgte, om man ville lave sammenlignende undersøgelser mellem garn og tejne, hvilket Lotte Kindt-Larsen bekræftede vil ske når den 'optimale tejne' er udviklet.

Ole Lundberg Larsen henviste til, at der ikke fandtes et sælsikkert redskab, og at det ville tage tid. Svend-Erik Andersen fandt det utilfredsstillende, at man politisk havde valgt et udviklingsprojekt uden kompensation til fiskerne, men DFPO ser naturligvis positivt på udviklingsarbejdet, som foreningen dog fandt er sat i gang for sent.

DN fremhævede at de gerne så en bestandsregulering frem for sælpest, som optræder når bestanden når et vist niveau.

5. Beskyttelse af marsvin

Præsentation af nyt projekt i Natura 2000 området 'Store Middelgrund'

Anja Gadgård Boye orienterede om en ny aktivitet, der var igangsat i relation til marsvin og bifangst. Projektet i Storebælt er afsluttet og CPODsne er ved at blive flyttet til Natura 2000 området 'Store Middelgrund'. Formålet med det nye projekt er at undersøge marsvins tilstedeværelse i området, hvor der fra kameraprojektet er viden om bifangster.

Projektet læner sig op af den anbefaling som STECF kom med i 2015 om at medlemslandene i højere grad bør fokusere der indsats på kendte hotspots områder samt de fiskerier hvor risikoen for bifangst er størst.

CFF har bestilt opgaven hos DCE via aftalen med Aarhus Universitet om forskningsbaseret myndighedsbetjening. DCE vil i projektet undersøge udbredelsen af marsvin på Store Middelgrund, og relatere data i forhold til modeldata for dybdeforhold, havbundens hældning mv, som kan bidrage til forståelsen om marsvinenes tilstedeværelse og mønster.

Data om tilstedeværelsen af marsvin kobles af DTU Aqua til analyser af fourageringsmønstre og øvrige akustiske analyser samt fiskeridata.

Samlet skal undersøgelsen bidrage til en bedre forståelse af, hvad der foregår i området, og dermed også til hvordan marsvin beskyttes bedst muligt i området.

6. Beskyttelse af havfugle – status på projekt

Bjørn Wirlander gav ordet til Rasmus Nielsen fra Aarhus Universitet, som gav en kort status på det fælles fugleprojekt.

Rasmus Nielsen oplyste, at projektet er forlænget frem til 2017. Ålborg Bugt er erstattet med Lillebælt, idet der er så få garn i området, at det giver mere mening for estimering af bifangst at se på Lillebælt.

Status er, at der er gennemført 22 togter siden sidste møde – hvor tallet var 31. Måltallet er fortsat 20 ture pr. område pr. år – i alt 40 ture pr. område, samlet 80.

Oversigt over gennemførte togter i perioden 15. april 2015 til 15. januar 2016 er blev præsenteret. Tallene er opsummeret nedenfor:

Område	Antal togter (April 15- Jan 16)	Antal garnrækker	Antal fugle	Fuglebifangst
Sydfynske Øhav	11	36	0	
Lillebælt	7	32	1	Edderfugle (25/1-16)
Aalborg Bugt	4	14	1	Islandsk Ryle (9/9-15)
Sum	22	82	2	

DOF gjorde opmærksom på, at vadehavsfugle til tider går i åleruser i Vadehavet. DOF efterspurgte endvidere et landsdækkende estimat for bifangst af fugle på baggrund af de indsamlede bifangstdata i fugleprojektet.

NAER orienterede om, at når projektet er afsluttet, vil styrelsen i samarbejde med AU se på, om og i så fald hvordan data kan ekstrapoleres.

7. Eventuelt

Bjørn Wirlander rundede mødet af og opsummerede hovedpunkterne. Der var ikke kommet emner op under mødet, som NAER skulle følge op på til næste møde i *Natura 2000 Dialogforum*.

Næste møde forventes afholdt inden sommerferien.

Når det kommende forslag til fiskeriregulering i 7 områder sendes i høring – indkaldes der til møde med det formål at give medlemmerne af *Natura 2000 Dialogforum* muligheden for at stille spørgsmål inden et evt. høringssvar fremsendes.